

POT MIRU OD ALP DO JADRANA

Na poti od Alp do Jadrana vas bo najprej prevzel mir, ki za te kraje ni bil vedno samoumeven. Tokova zgodovine in Soče, ene najlepših alpskih rek na svetu, sta burna in nepredvidljiva. Stoletje po totalni vojni, ki je zajela svet, povežujemo zgodovinsko dediščino v Pot miru od Alp do Jadrana. Vse od Triglavskega narodnega parka do Jadranskega morja umirjamo ritem časa in vabimo k oddihu ali razmisleku – 100 let po soški fronti, enem največjih bojevanj človeka v visokogorju.

Tu so idealni tereni za aktivne počitnice, ki z odkrivanjem stoletne zgodovine i. svetovne vojne postanejo še bolj vznemirljive. Tu se med visokimi gorami, ozkimi soteskami, kraškimi jamami in prostranimi vinogradi s svetlobo in temo poigravajo narava in vaše misli. Dediščine vojne, ki je zaznamovala ljudi in svet, ni mogoče prezreti. Zdaj je povezana v Pot miru od Alp do Jadrana in širi sporočilo prijateljstva med narodi. Pred stoletjem z vojno zaznamovani kraji so danes glasniki miru z ohranjenimi spominskimi obeležji, strelskimi jarki, kavernami in drugimi sencami vojne.

Pot je enotno označena, do večjih znamenitosti je dostop možen tudi z avtomobilom in avtobusom. Ob razgledih od najvišjih vrhov Slovenije do morja se lahko spomnite svojih prednikov in njihovih bitk. Kot raziskovalci zgodovine ali aktivni popotniki in kolesarji ste navdahnjeni z lepotami narave in zapuščino svetovnega pomena.

Mrzli vrh

MUZEJI NA PROSTEM

Celosten vtis o tem, kako vseobsegajoča je bila 1. svetovna vojna v dolini Soče daje 16 muzejev na prostem. Gre za najbolj opazne točke Poti miru od Alp do Jadrana, ki od Bovca do Trsta združujejo dediščino, ohranjeno v naravi, sredi nekdanjih vojaških položajev in oskrbovalnih poti. Na muzejih na prostem so ostaline 1. svetovne vojne obnovljene večinoma iz avtentičnih materialov ter vzdrževane in lahko dostopne na originalnih mestih vzdolž nekdanje italijanske oz. avstro-ogrske frontne črte. Skozi ozko lino strelskega jarka lahko zaslutite, kakšen pregled nad bojiščem so imeli vojniki, v kavernah pa lahko spoznate organizacijo življenja na fronti in vedno prekratke trenutke oddiha.

Mrzli vrh

Muzejska zbirka

MUZEJI IN MUZEJSKE ZBIRKE

Dediščine soške fronte ne bi bilo mogoče deliti z obiskovalci, če v krajih, kjer so pred stoletjem potekale znamenite bitke, ne bi bilo strastnih zbirateljev in popisovalcev najdene zapuščine. Domačini so v desetletjih – pogosto po naključju – odkrivali, kaj je ostalo od velike vojne: granata na pragu hiše, kaverna pod zemljo, skrito pismo in še kaj. Mnogi so želeli vedeti, kje in kako so se borili njihovi dedje. Prav zasebne zbirateljske pobude, ki so prerasle v dragocene muzejske zbirke, so spodbudile skrb za ohranjanje in obnovo dediščine soške fronte. Danes zgodbe o vojakih mnogih narodnosti, o njihovem bojevanju in vojnem vsakdanu predstavljajo številni muzeji.

Trdnjava Kluzhe

SPOMENIKI

Spomeniki prve svetovne vojne pripovedujejo zgodbo celega stoletja, saj so nastajali v obdobju med vojno, po njej in še danes. V času obeleževanja 100. obletnic 1. svetovne vojne sta bila med drugimi postavljena spomenik padlim slovenskim vojakom na soškem bojišču v Doberdolu (Doberdo del Lago) in spomenik generalu Svetozarju Boroeviću ali soškemu levu med Škabrijelom in Sveto Goro. Stevilna spominska obeležja ohranjajo spomin na posamezne vojake, vojaške polke in njihove poveljnike vseh narodnosti in pripadnosti, zato predstavljajo čisto svojstven svet pričevanj in simbolov. Zanimivo zgodbo pripovedujeta tudi spomenik branilcem Rombona na vojaškem pokopališču v Logu pod Mangartom in Mavzolej generala Gonzage na muzeju na prostem Vodice.

SPOMINSKA CERKEV IN KAPELE

Vojniki in ujetniki, zajeti na fronti, so z velikimi napori in z lastnimi rokami gradili vojno infrastrukturo. Vzpostaviti so morali ceste, oskrbovalne poti, zatočišča, kaverne in strelske jarkove. V redkih trenutkih umiritve so se umaknili v eno od svetišč, kjer so lahko za kratek čas pozabili na vojno. V Logu pod Mangartom je nekoč stala celo mošeja. Danes so ohranjene italijanske, madžarska in ruska kapela ter Spominska cerkev Svetega Duha v Javorci, najlepši spomenik iz časa vojne v Sloveniji, ki so ga zgradili avstro-ogrski vojniki različnih narodnosti in veroizpovedi.

Dolina Soče

POT MIRU ZA VSAKOGAR

Pot miru od Alp do Jadrana lahko začnete na večih vstopnih točkah, najidealnejše izhodišče pa je Kobarid z Informacijskim centrom Pot miru, kjer lahko najamete tudi izkušnega vodnika.

POT MIRU PEŠ IN Z NAHRBTNIKOM

Pot miru od Alp do Jadrana je idealna za pohodnike, saj teče mimo slikovitih krajev, kjer je mogoče prenočiti, se okrepčati z lokalnimi dobrotami in spoznati današnji utrip. Visokogorske steze, makadamske poti ob reki Soči, nekdanje vojaške mulatjere, poti med kraškimi travniki in briškimi vinogradi ponujajo raznovrstne pohodniške izlive in nagradujejo s prelepimi razgledi od Alp do Jadrana.

POT MIRU ZA DRUŽINE

Manj zahtevni deli Poti miru od Alp do Jadrana so odlična ideja za družinsko popotovanje po zgodovini in naravi. Muzeji na prostem in urejene kaverne otrokom ponujajo vznemirljivo raziskovanje in potovanje po času. V krajih na Poti najdete še žive planine in gostoljubne turistične kmetije, ki so kot nalašč za preživljanje aktivnih družinskih počitnic.

POT MIRU S KOLESOM

Pot miru od Alp do Jadrana na mnogih odsekih obušujejo tudi kolesarji, saj ponuja dobre vzpone in dinamične daljinske preizkušnje. Zahtevnejši vzponi in adrenalinski spusti na začetku poti ter lagodno zavijanje med briškimi vinogradi na koncu so izziv za vse, ki uživajo z vetrom v laseh.

POT MIRU ZA ZGODOVINSKE NAVDUŠENCE IN SVOJE PADLIH VOJAKOV

Pot miru od Alp do Jadrana ponuja priložnost vsem, ki so bili zaznamovani s posledicami vojne po svojih prednikih, da se spravijo z njihovo žalostno usodo. Na posebnih krajih spomina lahko poiščete mir in bolj svetlo pot v prihodnost. Zanesenjakom in strokovnjakom pot omogoča poglobljeno raziskovanje.

Dolina Soče

UTRDBE

Zgodba nekaterih utrdb sega v čas turških vpadov in čas prdiranja Napoleoneove vojske. Čeprav se je njihova podoba skozi zgodovino spreminjala, je njihov osnovni namen – varovanje pomembnih strateških prehodov – ostal enak. V času soške fronte sta največjo vlogo odigrali Trdnjava Kluzhe in Fort Herman. Pod strmimi pobočji Rombona so bile Kluzhe varne pred italijanskim obstreljevanjem. Tu so bila poveljstva in zaledne enote, služila je tudi kot obvezovališče za ranjence. Zgornja trdnjava Fort Herman je bila na skalni polici popolnoma izpostavljena obstreljevanju, zato so jo vojniki zgodaj zapustili, njene topove pa premestili po okoliških hribovih. Danes so v Kluzah različne razstave, pot skozi osvetljen tunel nad trdnjavo pa vodi do utrdbe Fort Herman.

VOJAŠKA POKOPALIŠČA IN KOSTNICE

Soška fronta je v 29 mesech zahtevala gromozanski davek, saj je med bitkami ugasnilo okoli 300.000 življenj. Vojaška pokopališča in kostnice so kraji pietete in spomina na padle vojake. Obisk groba, četudi nenaslovljenega, je v utehi mnogim svojcem, ki so bili med prvimi obiskovalci Poti miru od Alp do Jadrana že pred desetletji. Spokojnost na krajih zadnjega počitka vojakov je tako zgovorna, da je v premislek vsem, ki prihajate v kraje ob Soči. Ohranjenih in urejenih je okoli 70 avstro-ogrskih pokopališč i. svetovne vojne, tri italijanske kostnice in ena nemška.

Jama Pečinka

KRAŠKE JAME

Vojniki na fronti so varno zatočišče iskali povsod, kjer je bilo mogoče, tudi pod zemljo. Ponekod so podzemna zaklonišča izkopal v živo skalo, na Krasu pa so se takšna skrivališča ponujala kar sama. Veliko naravnih kraških jam so uredili za vojaške namene, predvsem za bivališča, skladišča orožja in streliva ter shrambe vojaške prehrane, ki je je vedno primanjkovalo. Ena izmed najbolj znanih kraških jam, ki so jih uporabljali v času prve svetovne vojne, je 150 m dolga jama Pečinka, kjer so bili pogradi za vojake in kabine za častnike. Najprej je bila jama v posesti avstro-ogrske vojske, konec leta 1916 pa je prešla v italijanske roke.

VODENI IZLETI

Dobrodošli na naših vodenih izletih, kjer boste med zgodovinsko dediščino in naravnimi lepotami krmarili z izkušenimi vodniki. Nezahtevni izleti obogatijo vaše doživetje doline Soče.

Muzej na prostem Kolovrat

V juliju in avgustu vsak petek ob 10.in 12. uri

Muzej na prostem Ravelnik

V juliju in avgustu vsako sredo ob 10. uri

Muzej na prostem Sabotin

Ob sobotah, nedeljah in praznikih ob 10., 12., 14. in 16. uri

Vodeni izleti po vaši meri

Poleg teh izvajamo vodene izlete po programu, ki ga pripravimo posebej za vas in po vaših željah!

INFORMACIJE O REZERVACIJAH NA ZADNJI STRANI.

POT MIRU
OD ALP DO JADRANA
Dediščina zgodovine in narave

POT MIRU

POT MIRU

Informacijski center Pot miru
Gregorčičeva ulica 8, SI-5222 Kobarid

+386 (0)5 389 01 67

+386 (0)31 586 296

info@potmiru.si

www.potmiru.si

Pot miru od Alp do Jadrana, Dediščina zgodovine in narave: IZVAJATELJI: Ustanova «Fundacija Poti miru» v Pančevju; POKROVLJAVNA: Na Črni Cesti in Ustanova «Fundacija Poti miru» v Pančevju; OSKRBOVALNI: Muhi Laban, Trša Klemen, Anđelko Kobilica, Aronov, KOTROVLJAVNI: Ustanova «Fundacija Poti miru» v Pančevju – Zdenko Čempurič, Tamara Prodnik, Peter Kobil, Simon Kovacic, Tanja Gorjan, Kobaridski muzej, LTO Bovec – Leonardo Olmi, TIC Bida, ubi, sfo, Nica Colpa, Gisa, Kaja Praz, Agencija Turismo Friuli Venezia Giulia – Marco Milano, Kobarid 2016.

MUZEJ NA PROSTEM DEBELA GRIŽA MONTE SAN MICHELE

Debela Griža je bila med prvo svetovno vojno skupaj s Sabotinom ena ključnih točk pri obrambi Gorice. Tu je avstro-ogrsko vojska zgradila obsežen sistem kavern in zaklonišč, ki jih je opremila s topovi velikih kalibrov. Italijanska vojska je po več mesecih bojev v 6. soški bitki uspela zavzeti hrib. Danes se tu lahko sprehodite po obnovljenih kavernah in zakloniščih ter si ogledate muzej prve svetovne vojne (Museo del San Michele).

SPOMINSKA CERKEV SVETEGA DUHA V JAVORCI

Povzpnete se do izjemnega razglednega mesta med gorskimi stenami v osrčju Triglavskega narodnega parka, kjer se dviguje cerkev Svetega Duha. Tu je mir mogoče zaobjeti z vsemi čuti. Morda tudi zato, ker je bila Javorca že v času soške fronte zatočišče miru. Vojniki različnih narodnosti avstro-ogrške monarhije so jo v le osmih mesecih zgradili sami, z lastnimi prispevki, po načrtih dunajskega arhitekta Remigiusa Geylinga in pod vodstvom madžarskega nadporočnika Geze Jablonskega. V notranjosti so na hrastove plošče, ki se na stenah cerkvene ladje odpirajo kot knjige, vžgali imena več kot 2500 padlih tovarišev. Ob nedeljah so prihajali k molitvi borci različnih veroizpovedi z bližnjih vojaških položajev v gorah. Javorca nosi znak Evropske dediščine in je izjemen multikulturni spomenik miru.

Redipulja Redipuglia

ITALIJANSKA KOSTNICA, REDIPULJA REDIPUGLIA

Največji italijanski vojni spomenik vseh časov v Redipulji je posvečen več kot 100.000 italijanskim vojakom. Njegova arhitekta sta zasnovala tudi kostnico v Kobaridu. Ostanke še danes pričajo, da so nekoč tu, na zahodnem pobočju Griže (Monte San Michele), od koder je bilo mogoče nadzorovati dostop do kraških bojnih prizorišč, potekali spopadi. V središču je grobnica vojvode D'Aosta, vrhovnega poveljnika III. italijanske armade. Za njo so postavljeni granitni grobovi njegovih petih generalov. Največji del kostnice predstavlja 22 veličastnih stopnic, ki v grobnih celicah po abecednem vrstnem redu hranijo posmrtno ostanke 40.000 padlih vojakov. V dveh velikih skupnih grobnicah je pokopanih 60.000 neznanih vojakov.

MUZEJ NA PROSTEM SABOTIN – PARK MIRU

Na Sabotinu vam lahko skoraj vsak kamen pove avstro-ogrsko in italijansko zgodbo o utrjevanju bojnih položajev. Danes je tu urejen Park miru, v času prve svetovne vojne pa je bil iz vseh strani prevrtan in prepreden z rovi, jarki in kavernami. Zaradi strateške lege nad reko Sočo je bil najprej pomembno avstro-ogrsko mostišče na desnem bregu, v 6. soški bitki avgusta 1916 pa ga je skupaj z Gorico zavzela italijanska vojska. Nagrada za vzpon je razgled, ki seže od Svete Gore, Vipavske doline in Brd, Krasa in Furlanske nižine do Julijskih Alp. V nekdanji jugoslovanski stražarnici je urejena muzejska zbirka in informacijska točka, v okrepčevalnici pa se lahko podkrepite z joto in drugimi dobrotami.

Kobarid

ITALIJANSKA KOSTNICA, KOBARID

Več kot 7.000 padlim italijanskim vojakom posvečena kostnica je bila zgrajena na Gradčju nad Kobaridom. V 30. letih jo je odprl sam fašistični diktator Benito Mussolini. Zasnovana je bila v obliki osmerokotnikov, ki se v treh nadstropjih dvigujejo okoli cerkve sv. Antona. Imena več kot 4.000 vojakov, ki so padli v bojih pri Kobaridu, Tolminu in Bovcu, so vklesana v plošče zelenkastega serpentina, drugi vojniki so neznani (militi ignoti). Njihovo navzočnost simbolizira napis prisoten (presente). Iz centra Kobarida vodijo do vrha Gradčja potaje križevega pota, na koncu pa popotnike in svoje pričaka napis: *Čast vsem vam, ki ste tu padli v pogumnem boju.*

MUZEJ NA PROSTEM KOLOVRAT

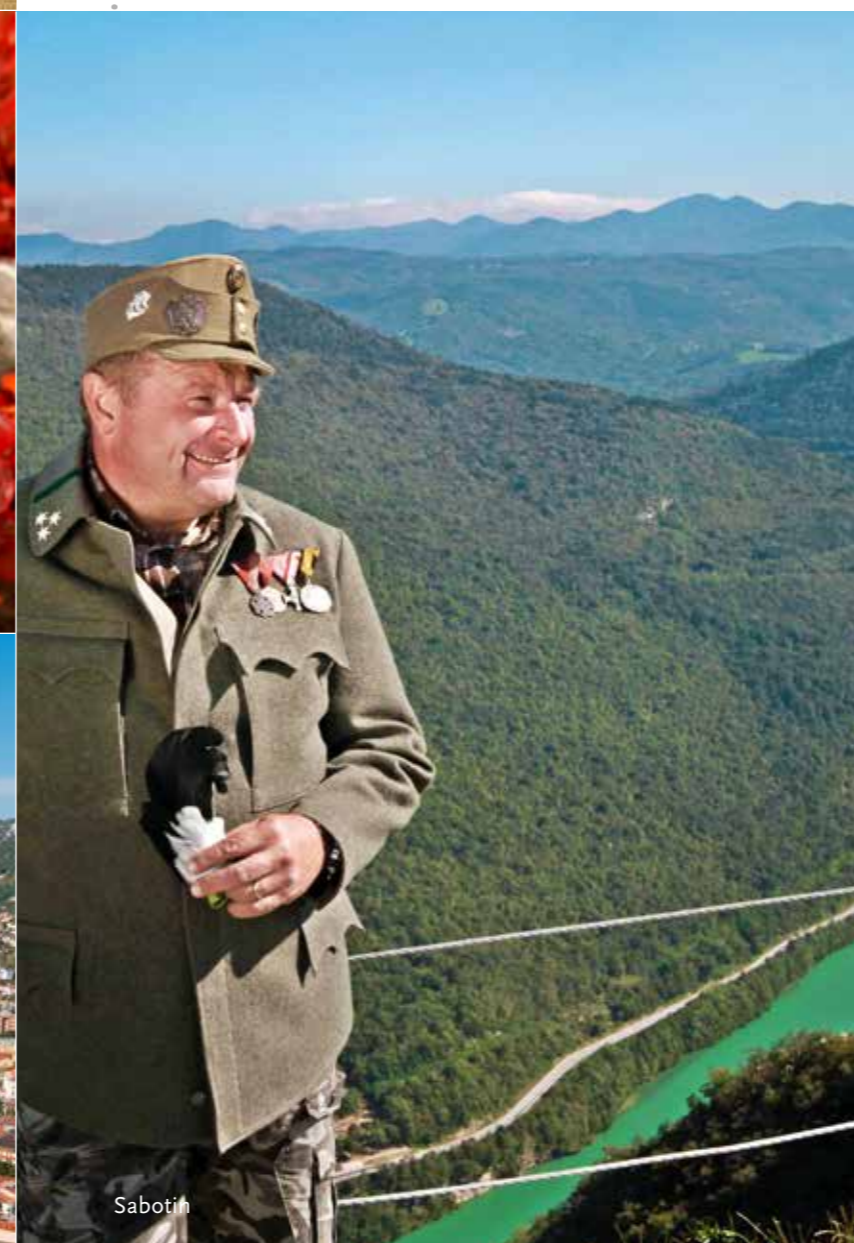
Vsak od muzejev na prostem, ki hranijo ostaline soške fronte, priča o tem, kako pomemben igralec v vojni je bila narava. Kolovrat je med najpogosteje obiskanimi in najlažje dostopnimi točkami prve svetovne vojne. Greben, ki se razteza vse od Kobarida do Brd in ponuja izjemne poglede na Julijske Alpe in smaragdno Sočo na eni strani ter na Benečijo, Furlansko nižino in Jadransko morje na drugi, je privlačen tudi za kolesarje. Tu je potekala italijanska obrambna črta s še danes ohranjenimi poveljniškimi mesti, strelskimi položaji, mrežo jarkov in kavern. Ta muzej je poseben tudi zato, ker je v dveh državah hkrati – Sloveniji in Italiji.

Cerkev v Javorci

Kras

Sabotin

Kolovrat

KOBARIŠKI MUZEJ

Spoznajte, zakaj je bila 12. soška bitka tako posebna, da uživa svetovni zgodovinski sloves. Zgodbo preboja pri Kobaridu prihaja spoznavat vedno več obiskovalcev iz vsega sveta. Kobariški muzej pripoveduje zgodbo o življenju vojakov vseh narodnosti, ki so se borili na soški fronti. Od leta 1990 dalje je osrednja točka predstavitve dediščine prve svetovne vojne v Sloveniji. Iz zasebne zbirke se je razvil v muzej, ki je prejel nagrado Sveta Evrope. Doma in v največjih evropskih prestolnicah je organiziral že več kot 40 odmevnih razstav. Odprt je vse dni v letu.

Kobariški muzej

Trst Trieste

Gorjansko

TRST TRIESTE

Kulturni, umetniški in zgodovinski center Dežele Furlanije Julijske krajine še dandanes izžareva čar preteklih obdobij. Mesto je veljalo za središče trgovskih in kulturnih izmenjav med Sredozemljem, Balkanom in germanskim svetom. Med prvo svetovno vojno je bilo zavzete Trsta eden izmed glavnih ciljev italijanske vojske, vendar je močna avstro-ogrsko obrambna črta Fajtji hrib–Grmada preprečila vsakršen napad na mesto. Trst je italijanska vojska zavzela po kapitulaciji Avstro-Ogrske ob koncu prve svetovne vojne. Danes na dogajanje pred stotimi leti opozarjajo številni muzeji, spomeniki ter poimenovanja ulic in trgov.

AVSTRO-OGRSKO VOJAŠKO POKOPALIŠČE, GORJANSKO

Gorjansko je največje in eno izmed najbolje ohranjenih vojaških pokopališč iz prve svetovne vojne na Slovenskem. Tu so pokopani vojniki različnih narodnosti monarhije, saj se je za cesarja v letih 1915–1917 borilo več kot 20 različnih narodov in etničnih skupin. Po podatkih italijanskih oblasti, ki so v 30. letih vodile obsežna prekopavanja vojaških pokopališč, da bi ostanke prenesli v spominske parke in grobnice, je tu pokopanih več kot 6.000 avstro-ogrskih vojakov. Pokopališče je naravno vpeto v valovito kraško pokrajino.

RUSKA KAPELA

Ko prispete do slikovite lesene pravoslavne kapelice na poti čez najvišji slovenski cestni prelaz Vršič, ne morete zgrešiti napisa *Sinovom Rusije*, ki označuje piramido nad grobnico. Posvečen je ruskim ujetnikom, ki so jih zajeli na vzhodni fronti in pripeljali pod vrhove Julijskih Alp. V težkih pogojih so morali v pičli polovici leta 1915 zgraditi prepotrebno cestno povezavo iz Kranjske Gore čez prelaz Vršič (1611 m) do Trente. Cesta je bila ključna za oskrbovanje avstro-ogrskih enot na soški fronti in odvažanje ranjencev s fronte. Zaradi obilice snega se je v začetku l. 1916 s pobočij gore Mojstrovke sprožil plaz, ki je pod seboj pokopal več sto graditeljev.

Ruska kapela

Nemška kostnica

RAZISKUJ KOBARID Z APLIKACIJO

WALK OF PEACE KOBARID MED I. SVETOVNO VOJNO V AR®
Prehodi zgodovinski kraj Kobarid in doživi preteklost, naneseno čez trenutni pogled kot še nikoli poprej.
AR® = Augmented Reality / Obogatena resničnost

NEMŠKA KOSTNICA, TOLMIN

Na kraju, kjer je bilo najprej vojaško pokopališče, je nemška država leta 1938 zgradila kostnico, zadnje počivališče okrog 1.000 nemških vojakov, ki so padli v zadnji soški bitki. Nemška kostnica je edini ohranjeni kraj na območju soške fronte, kjer je pokopano večje število nemških vojakov. Osrednji del spomenika je kapela z grobom neznanega vojaka in izpisanimi imeni padlih, obdaja pa ga mogočno kamnito obzidje. Gradbeni material za postavitev tega umetelnega spomenika je bil pripeljan iz južne Tirolske.